

Відавши належне всім позитивним моментам у використанні соціальних мереж, таким як економічність, доступність, швидкість пошуку та обміну інформацією, необхідно підкреслити їх негативний вплив на процес спілкування та навчання, наслідком чого є Інтернет-залежність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богдан М. С. Психологічні особливості спілкування залежних від соціальних мереж / М. С. Богдан, О. В. Горещька // Психологія і соціологія: проблеми практичного застосування. – 2014. – С. 25-29.
2. Данько Ю. А. Соціальні мережі як форма сучасної комунікації: плюси і мінуси / Ю. А. Данько // Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. – 2012. – С. 179-184.
3. Яровая М. Чего украинцы хотят от соцсетей и как брендам это использовать – исследование. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ain.ua/2015/04/28/578033>. – Заголовок з екрану.

Слободян О.

Науковий керівник – доц. Свідерська Г.М.

ОБРАЗ БАТЬКА ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ УЯВЛЕНЬ ПРО МАЙБУТНЬОГО ЧОЛОВІКА В ЗРІЛІЙ ЮНОСТІ

Постановка проблеми. Для повноцінного розвитку дитини сім'я, сімейні стосунки, батько та мати мають виключно важливе значення, є провідними чинниками її соціалізації. Однак аналіз сучасних наукових праць з даної проблематики свідчить, що поряд з активним вивченням ролі матері, участь батька в розвитку дитини часто недооцінюється [2].

Аналіз досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. На сьогодні існує не так багато праць, у яких функції батька описуються досить чітко. На думку Й. Шторка, батько займає вкрай важливу позицію третього альтернативного об'єкта у відносинах «мати-дитя», і у випадку його відсутності дитина позбавляється символічної функції батька, а тому змушено застрягає в симбіотичній єдності з матір'ю. Шторк відзначає, що батько допомагає дитині вийти з діади з матір'ю, позбутися материнської залежності, забезпечуючи дитині вільний особистісний розвиток [3].

В останні десятиріччя дослідження, присвячені ролі батька доводять, що батьківський вплив є таким же важливим, як і материнський. Активно почали вивчатися питання важливості батьківської любові й турботи для дітей та підлітків, адже саме батько має найважливіше значення для оволодіння дитиною способами поведінки, притаманними чоловікам і жінкам (А.С. Кочарян, В.В. Мацюк, Л.В. Глущенко, Т.В. Говорун, Е. Фромм, К. Хорні).

Виділення невирішених раніше частин аналізованої проблеми. З.Цельмар дослідила, що у формуванні уявлень про подружні ролі у дитини спостерігається тенденція навчатися своєї подружньої ролі через мислене ототожнення себе із батьком тієї ж статі. Тато має важливе значення для розвитку з самого народження дитини: він є першим об'єктом для дитини і відіграє роль моделі при ранній ідентифікації. Батько заохочує процес віддалення дитини від матері, прискорюючи процес соціалізації. Для дівчини важливо засвоїти способи поведінки матері по відношенню до батька. Що стосується батька протилежної статі, то його образ дуже важливий при виборі майбутнього партнера (вибір може відбуватися за різними критеріями - схожості чи протилежності)[4].

Таким чином, зважаючи на актуальність піднятої суспільної проблеми та недостатню розробленість теоретичних і прикладних аспектів феномену образу батька та його впливу на вибір майбутнього подружнього партнера **метою** нашої статті є емпіричне дослідження зв'язку між образом батька і уявленнями про майбутнього чоловіка в зрілій юності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо батько необхідний для успішного формування не тільки маскулітності синів, а й фемінності дочок. Експериментально доведено, що фемінність дівчаток позитивно співвідноситься з маскулітністю їх батьків. Психоемпіричні дослідження свідчать, що для успішного прийняття жіночої статевої ролі, дівчинка повинна відчувати себе жіночною та ідентифікуватися зі своєю матір'ю у її взаєминах з батьком. Відсутність батька порушує формування статево-рольової ідентичності, що призводить до посилення тривоги й заперечення почуттів, пов'язаних з відсутністю батька [4].

З метою вивчення особливостей впливу образу батька на образ майбутнього чоловіка нами було проведено емпіричне дослідження. Вибірку склали 60 студенток 2 та 4 курсу психологічного факультету віком від 18 до 21 року. Дослідження проводилось на базі Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Діагностичним інструментарієм виступили такі методики, як ADOR («Підлітки про батьків»), «Батько в сім'ї» (автор О.М. Сізанов) та розроблена авторська анкета «Мій майбутній чоловік».

За результатами анкетування встановлено, що студентки 4 курсу більш прив'язані до матері (80%), ніж студентки 2 курсу(50%). Така ж ситуація простежується відносно прив'язаності до батька в 4 курсу (65%), а у 2 курсу (35%). Ця різниця може свідчити про більшу зрілість 4 курсу по відношенню до цінності своїх батьків ніж у 2 курсу.

Цікава тенденція спостерігається у бажанні дівчат бути схожими на свою матір в майбутньому. Відповідно лише 35% четвертокурсниць відповіли ствердно, натомість у 2 курсу таких відповідей було 45%. Щодо постаті батька, то половина досліджуваних і на 4 курсі (45%), і на 2-му (50%) хочуть, щоб їх майбутній чоловік був схожий на їхнього батька.

Аналіз проєктивного малюнку «Мій майбутній чоловік» демонструє, що для більшості досліджуваних 2 курсу (80%) та 4 курсу (90%) досить важливими є зовнішні характеристики майбутнього партнера, його високий статус у суспільстві. Ще однією спільною ознакою виступає наявність на малюнку особливо широких плечей, сильно опуклої мускулатури, яскравого позначення області паху та інших ознак, які говорять про значущість маскулітних (чоловічих) ознак для всіх досліджуваних незалежно від віку.

Цікаво було прослідкувати декілька відмінних ознак у створенні малюнкowego образу майбутнього чоловіка у досліджуваних 2 та 4 курсу. Так, найбільш помітною була відмінність за розміром самого малюнку. Більшість студенток 2 курсу відобразили майбутнього партнера не на весь аркуш паперу. Це може свідчити, що у досліджуваних є уявний образ майбутнього партнера, однак він віддалений у майбутнє через важливіші життєві цілі в даний час. Натомість досліджувані 4 курсу навпаки зобразили майбутніх партнерів на весь аркуш, що може говорити про усвідомленість вибору майбутнього шлюбного партнера для них у даний час.

Наступною суттєвою відмінною ознакою стала відсутність ніг при зображенні свого майбутнього партнера на малюнках у більшості досліджуваних 2 курсу, що може свідчити про відсутність впевненості в своєму виборі партнера та бачення з ним реального майбутнього. Натомість більшість досліджуваних 4 курсу намалювали майбутнього чоловіка з ногами, що говорить про свідоміший вибір партнера та бачення з ним свого майбутнього. Ще однією цікавою відмінністю є наявність у малюнках 4 курсу додаткових деталей (наприклад, пакет з продуктами, машина, будинок), що свідчить про усвідомленіше ставлення до проблеми розподілу сімейних обов'язків у майбутній сім'ї. Щодо 2 курсу, то таких деталей на малюнках не було виявлено.

За результатами методики «Батько в сім'ї» О.М. Сізанова, яка призначена для виявлення образу майбутнього чоловіка та співпадання його образу з батьком було отримано наступні показники (див. рис.1).

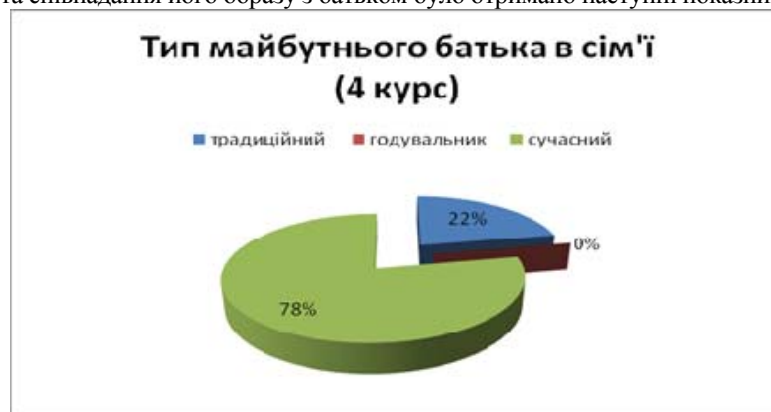

Рис. 1. Результати дослідження типу майбутнього батька в сім'ї

Серед усіх досліджуваних 4 курсу абсолютна більшість (78%) та (100%) 2 курсу вибрали «сучасний тип батька», для якого характерно, що всі справи пов'язані з дитиною, для нього є звичними та очевидними. Хоч у нього не так багато вільного часу, як йому хотілося б, та вечори він зазвичай проводить з дітьми.

22% студенток 4 курсу, що становить меншість, вибрали «традиційний тип батька», для якого характерне те, що він глава сім'ї, представляє її інтереси в усіх зовнішніх відносинах, є останньою інстанцією у вирішенні всіх питань, пов'язаних з вихованням дитини. Тип «батько-годувальник» був виключений і не вибраний жодним досліджуваним 2 та 4 курсу. Можемо припустити, що в даний час існує поширена тенденція щодо включення чоловіка (батька) у виховання дітей, а його відсутність сьогодні навіть не розглядається жіночою статтю як ідеал майбутнього чоловіка.

При дослідженні особливостей співпадання образу майбутнього партнера з батьком у сім'ї нами були отримані наступні показники: у більшості (56%) четвертокурсниць та (60%) другокурсниць зафіксоване співпадання образу батька з уявленнями дівчат про майбутнього чоловіка (див. рис. 2, 3).

Рис.2. Співвідношення між образом майбутнього партнера і батька у четвертокурсниць

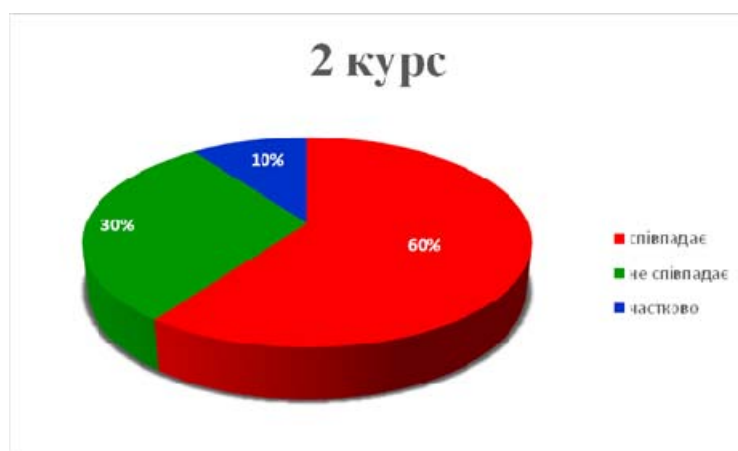

Рис. 3. Співвідношення між образом майбутнього партнера і батька у другокурсниць

У третини досліджуваних 4 курсу (36%) та (30%) 2 курсу, абсолютно не співпадає їхній образ майбутнього партнера з батьком і лише у (8%) 4 курсу і (10%) 2 курсу частково співпадають деякі характеристики, які би досліджувані могли перенести з батька на образ майбутнього чоловіка.

У нашому емпіричному дослідженні ми також використовували опитувальник ADOR («Підлітки про батьків»), в якому визначальною для наших висновків була шкала «Оцінки батька дочкою». На основі отриманих результатів нами встановлено, що ставлення батька до доньки, яке відображається в його поведінці відносно доньки, впливає на сприймання донькою власного батька. Виявлено, що у студенток 2 курсу переважають такі прояви, як: позитивний інтерес, автономність та непослідовність, в той час, як у 4 курсу навпаки, домінуючими є ворожість, директивність та непослідовність. Результати дослідження подану у вигляді діаграм (рис. 4, 5).

Рис. 4. Результати дослідження за методикою ADOR у другокурсниць

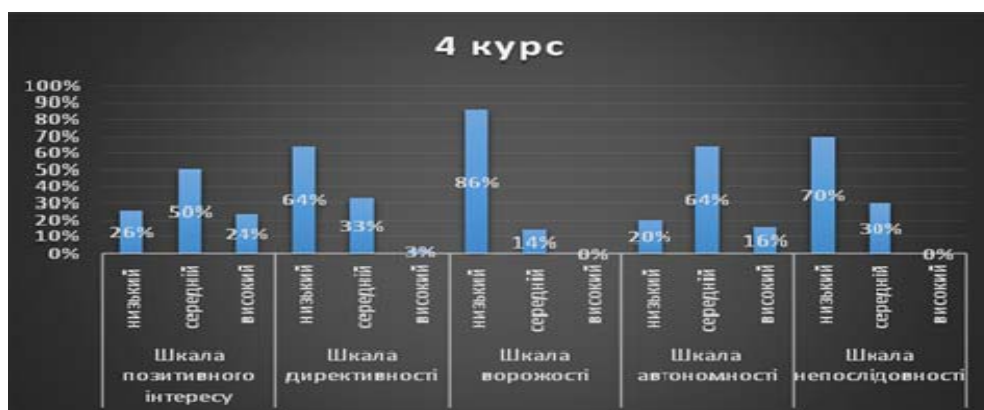

Рис. 5. Результати дослідження за методикою ADOR у четвертокурсниць

За шкалою позитивного інтересу - високий рівень позитивного інтересу батька зафіксовано тільки у 24 % дівчат, що свідчить про батьківську впевненість в собі та у тому, що не батьківська строгість, а увага, тепло й відкритість стосунків між батьком і дочкою є проявом щирого інтересу. Половина студенток зазначає про середній рівень позитивного сприйняття, в якому все ж домінують теплі і дружні стосунки між батьком і дочкою. Результати низького рівня (у 26 %) свідчать про відсутність прийняття дочкою батька, що призводить до непорозуміння і скандалів.

За шкалою директивності найбільші показники були виявлені за низьким рівнем – так, у 2 курсу це 63%, а в 4 курсу 76%, що свідчить про відсутність директивності у вихованні доньки батьком у більшості діагностованих сімей. Так само за шкалою ворожості нами у більшості дівчат виявлено низький рівень (зокрема, 86% - 2 курс, 90% - 4 курс), що свідчить про те, що стосунки між батьком і дочкою є доброзичливими, теплими, дівчина може довіряти такому татові.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене нами емпіричне дослідження дає змогу стверджувати, що образ батька впливає на розвиток уявлень про майбутнього чоловіка. Відтак роль батька у вихованні дівчинки не менш важлива, ніж роль матері. Завдяки батькові у дівчинки формується уявлення про чоловіків, власна жіночність і образ майбутнього партнера. Батько для дівчинки - це зразок чоловічої поведінки. Він перший чоловік, з яким вона має справу у своєму житті, який показує їй, якими взагалі є чоловіки. Від того, якою буде любов батька, безпосередньо залежить те, якою буде відчувати себе дівчинка, а потім і жінка, як вона буде поводити себе з чоловіками і як в майбутньому складеться її сімейне життя. Тому роль батька, особливості його виховання та ставлення до доньки не варто недооцінювати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мацюк В.В. Формування у молоді образу майбутнього шлюбного партнера./ В.В. Мацюк- Тернопіль: ТНПУ, 2009. – 98 с.
2. Мацюк В.В. Психологічні механізми формування образу майбутнього шлюбного партнера / В.В. Мацюк // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №12. Психологічні науки: [Зб. наукових праць]. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2006. – № 10 (34). – 258 с.
3. Тайсон Ф. Психоаналитические теории развития / Ф.Тайсон, Р. Тайсон - Екатеринбург: Деловая книга, 1998.
4. Харламенкова Н.Е. Роль отца в дифференциации гендерной идентичности / Н.Е. Харламенкова // Психологический журнал - 2007. - №3. - С. 56-65.

Бобрик Н.

Науковий керівник – доц. Васильківська Н. А.

ЗАГОЛОВОК ЯК ОДНА З ОЗНАК ТЕКСТУ

Основною метою навчання української мови в початковій школі є «формування ключової комунікативної компетентності молодшого школяра, яка виявляється у здатності успішно користуватися мовою (всіма видами мовленнєвої діяльності) в процесі спілкування, пізнання навколишнього світу, вирішення життєво важливих завдань» [5; с. 12]. Для реалізації цієї мети повинна проводитися ґрунтовна робота над усіма елементами тексту, який вважається найвищою одиницею мовлення.

Починаючи працювати з текстом, перше, з чим ми ознайомлюємося – це заголовок тексту. Уже у "передтекстовий період" заголовок починає впливати на потенційного читача, формуючи ефект очікування і прогноз щодо твору в цілому. Заголовок імпліцитно або експліцитно "виражає основний задум, ідею, концепт творця" [1, с. 133].

Таку саму думку висловив свого часу відомий психолог Л. С. Виготський: "... назва дається оповіданню зазвичай не випадково, вона несе в собі розкриття найважливішої теми, вона проектує ту домінуючу, яка визначає собою всю побудову твору" [2, с. 200].